

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
ÇİN HALK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN
KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Bundan sonra "Akit Taraflar" olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti,

Özellikle bir Akit Tarafın yatırımlarının, diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları ile ilgili olarak, Akit Taraflar arasındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Bu gibi yatırımlara uygulanacak muameleye ilişkin anlaşmanın sermaye ve teknoloji akışı ile Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını teşvik edeceğini kabul ederek,

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ile ilgili bir anlaşmanın akdedilmesine karar vermiş olarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından:

1. "Yatırım" terimi; bir Akit Tarafın yatırımcısınca iş faaliyetleriyle ilgili olarak diğer Akit Tarafın ülkesinde bu Akit Tarafın kanunlarına ve düzenlemelerine uygun olarak yatırılmış her türlü mal varlığını ve bunlarla kısıtlı olmamak üzere özellikle aşağıdakileri içerir:

- (a) taşınır ve taşınmaz malların yanı sıra ipotek, rehin, kefalet ve diğer benzer haklar;
- (b) yeniden yatırılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili mali değeri olan diğer haklar;
- (c) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer her türlü şekli;
- (d) patentler, sınai tasarımlar, teknik süreçler ile markalar, ticari itibar, know-how ve diğer benzer haklar gibi fikri ve sınai mülkiyet hakları;
- (e) doğal kaynaklarla ilgili olarak verilmiş imtiyazları da kapsayacak şekilde, kanunla veya sözleşmeyle sağlanan iş imtiyazları;
- (f) anahtar teslim, inşaat, yönetim, üretim ve gelir paylaşma sözleşmeleri dahil olmak üzere, sözleşmelerden doğan haklar.

Bununla birlikte; bir şirketin yüzde onundan (10) daha az hissesine veya oy hakkına tekabül eden ve borsa yoluyla edinilmiş kalıcı ekonomik ilişkiler kurmayan yatırımlar bu Anlaşma kapsamına girmeyecektir.

2. "Yatırımcı" terimi, Diğer Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapmış,

- (a) kanunlarına göre bir Akit Tarafın vatandaşlığını haiz olan gerçek kişileri,
- (b) Akit Taraflardan birinin hukuku çerçevesinde kurulmuş veya teşekkül etmiş ve kayıtlı yönetim merkezleri ile birlikte yeterli seviyedeki iş faaliyetleri söz konusu Akit Tarafın ülkesinde bulunan şirketleri, firmaları veya iş ortaklıklarını,
- (c) Akit Taraflardan biri olmayan bir ülkenin yasalarına göre kurulmuş ya da teşekkül etmiş ancak paragraf (a)'da yer alan vatandaşlar ya da paragraf (b)'de yer alan işletmeler tarafından doğrudan sahip olunan ya da idare edilen şirketleri, firmaları veya iş ortaklıklarını ifade eder.

3. "Gelirler" terimi bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder ve özellikle, ancak bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla kârı, faizi, sermaye kazançlarını, royaltileri, ücretleri, temettüleri ve diğer meşru gelirleri içerir.

4. "Ülke" terimi

(a) Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili olarak; kara ülkesini, iç suları, karasularını ve bunların üzerindeki hava sahasını, aynı zamanda canlı ve cansız doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak üzerinde egemen hak veya yetkilere sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

(b) Çin Halk Cumhuriyeti ile ilgili olarak, kara ülkesi, iç suları, karasuları dahil ülkesini ve bunların üstündeki hava sahası ile karasularının ötesinde yer alan, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Çin Hukuku ve Uluslararası Hukuka göre deniz yatağı, toprak altı kaynaklarının ve bunların üstündeki su alanlarındaki kaynakların araştırılması ve kullanılması bakımından egemen haklara sahip olduğu bütün alanları ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Tesviki ve Korunması

1. Her bir Akit Taraf, kendi kanun ve düzenlemelerine tabi olarak, ülkesinde diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik edecektir.

2. Her bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımları, diğer Akit Tarafın ülkesinde her zaman uluslararası hukukun ilkelerine uygun olarak adil ve hakkaniyete uygun bir muameleye tabi tutulacak ve tam koruma ve güvenlikten faydalanacaktır. Akit Taraflardan hiçbiri makul olmayan veya ayrımcı tedbirlerle bu gibi yatırımların yönetilmesine, sürdürülmesine, kullanımına, bunlardan faydalanılmasına veya bunların elden çıkarılmasına hiç bir şekilde engel olmayacaktır.

3. "Adil ve hakkaniyete uygun muamele", bir Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Tarafça adil yargılama sürecinden mahrum edilmemesini ya da açıkça ayrımcı ve keyfi tedbirlerle muamele edilememesini gerektirir.

4. "Tam koruma ve güvenlik" Akit Tarafların yatırımların korunması ve güvenliğini sağlama görevini yerine getirirken makul ve gerekli emniyet tedbirlerini almasını gerektirir.

5. İşbu Anlaşmanın diğer Maddelerinin ya da başka anlaşmaların maddelerinin ihlal edildiğinin saptanması bu Maddenin ihlal edildiği anlamına gelmez.

MADDE 3

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Ev sahibi Akit Tarafın kanun ve düzenlemeleri çerçevesinde her bir Akit Taraf, yatırımları, herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ülkesine kabul edecektir.

2. Her bir Akit Taraf, kurulmuş olan yatırımlara ve diğer Akit Tarafın yatırımcılarının bu yatırımlarla ilgili faaliyetlerine, kendi yatırımcılarının yatırımlarına ve faaliyetlerine benzer durumlarda uyguladığı muameleden daha az elverişli olmayan bir muamelede bulunacaktır.

3. Her bir Akit Taraf için, bu Maddenin 2. paragrafı:

(a) Ülkesinde mevcut istisnai önlemlere;

(b) uyumlu olmayan bu gibi tedbirlerin uzatılmasına;

(c) uyumlu olmayan bu tedbirlerde yapılan değişikliklere, bu değişiklikler söz konusu tedbirlerin uyumlu olmama niteliklerini arttırmadığı takdirde

uygulanmaz.

Akit Taraflar uyumlu olmayan tedbirlerin tedricen kaldırılması için uygun adımları atacaktırlar.

4. Akit Taraflardan hiçbiri diğer Akit Tarafın yatırımlarını ve yatırımcılarının bu yatırımlarla ilgili faaliyetlerini, benzer durumlarda, üçüncü devletlerin yatırımlarına ve yatırımcılarının ilgili faaliyetlerine uyguladığından daha az elverişli bir muameleye tabi tutmayacaktır.

5.(a) Bu Maddenin hükümleri, bir Akit Tarafın kısmen ya da tamamıyla vergilendirme ile ilgili olarak yapmış olduğu bir uluslararası anlaşma veya düzenlemeden kaynaklanan bir muameleyle sağlanan bir faydayı, tercihi veya ayrıcalığı diğer Akit Tarafın yatırımcılarına uygulaması gerektiği anlamında yorumlanamaz.

(b) İşbu Maddenin ulusal muamele ve en çok kayırılan ulus muamelesi hükümleri, bir Akit Tarafın, bir gümrük birliği, ekonomik veya parasal birliğe, bir ortak pazara veya serbest ticaret bölgesine üyeliğinden kaynaklanan yükümlülüklerinden dolayı tanıdığı avantajlara uygulanmayacaktır.

(c) Bu Maddenin 4. paragrafı bir Akit Tarafın sınır bölgelerinde küçük ölçekli sınır ticareti ile ilgili olarak yapmış olduğu düzenlemelerden kaynaklanan bir muameleyle sağlanan bir faydayı, tercihi veya ayrıcalığı diğer Akit Tarafın yatırımcılarına uygulaması gerektiği anlamında yorumlanamaz.

(d) Bu Maddenin 1. ve 4. Paragrafları, işbu Anlaşma ile ve Akit Taraflardan birinin imzacısı olduğu benzer başka bir uluslararası anlaşma ile getirilen uyumsuzlukların çözümüne ilişkin hükümlere uygulanmaz.

6. Akit Taraflar, bir yatırımın yapılması ve yürütülmesi ile ilgili olarak bir Akit Tarafın kişilerinin diğer Akit Tarafın ülkesine girmek ya da geçici olarak ikamet etmek için yaptıkları başvuruları kendi ulusal mevzuatları çerçevesinde olumlu yaklaşımla değerlendirecektir; aynı şey, bir yatırımla bağlantılı olarak çalışmak üzere bir Akit Tarafın ülkesine girerek geçici olarak ikamet etmek isteyen diğer Akit Tarafın vatandaşları için de geçerlidir.

MADDE 4
Genel İstisnalar

1. İşbu Anlaşmanın hiç bir hükmü, bir Akit Tarafın:

(a) insan, hayvan veya bitki hayatı veya sağlığı veya çevrenin korunması için düzenlenen ve uygulanan;

(b) canlı veya cansız tükenebilir doğal kaynakların korunmasıyla ilgili;

ayrımcı olmayan ve gerekli herhangi bir önemi almasına, sürdürmesine ya da uygulanmasına engel olacak şekilde yorumlanamaz.

2. İşbu Anlaşma:

(a) bir Akit Tarafı ifşasını temel güvenlik çıkarlarına aykırı gördüğü herhangi bir bilgiyi açıklamasını veya bu bilgiye ulaşılmasına izin vermesini sağlayacak şekilde;

(b) bir Akit Tarafın kendi iç hukukuna göre ve ayrımcı olmayan bir şekilde kendi temel güvenlik çıkarlarının korunması için gerekli gördüğü tedbirleri almasına engel olacak şekilde;

(c) ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafı, uluslararası barış ve güvenliğin sürdürülmesi için Birleşmiş Milletler Şartından kaynaklanacak görevleri sürdürmekten alıkoymayacak şekilde;

yorumlanamaz.

MADDE 5
Kamulaştırma ve Tazminat

1. Kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayacak biçimde ve anında ve etkin tazminat ödenerek, uygun hukuki usule ve iç hukuk ile işbu Anlaşmanın 3. Maddesinde belirtilen genel muamele prensiplerine uygun olarak yapılanlar hariç olmak üzere, yatırımlar kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere (bundan sonra kamulaştırma olarak anılacaktır) maruz bırakılmayacaktır.

2. Bir Akit Tarafın aldığı bir tedbirin veya tedbirler dizisinin 1. paragrafta belirtilen dolaylı kamulaştırmayı meydana getirip getirmediğinin belirlenmesi, diğer hususlarla birlikte aşağıdaki hususları da göz önüne alan durum bazında ve gerçeklere dayanan bir inceleme gerektirir:

(a) tedbirin veya tedbirler dizisinin ekonomik etkisi; Akit Taraflardan birinin aldığı bir tedbir veya tedbirler dizisinin yatırımların ekonomik değeri üzerinde olumsuz etkisi olsa bile tek başına dolaylı kamulaştırma yapıldığını göstermez.

(b) tedbirin veya tedbirler dizisinin diğer Akit Tarafın yatırımcıları ve işbirlikçilerini üzerindeki kapsam ya da uygulama bakımından ne derece ayrımcı olduğu;

(c) tedbirin veya tedbirler dizisinin diğer Akit Taraf yatırımcılarının açıkça makul olan yatırım beklentileri üzerinde ne ölçüde müdahil olduğu;

(d) tedbirin veya tedbirler dizisinin nitelikleri ve hedefleri ile kamu yararı amaçları için iyi niyetle benimsenip benimsenmediği ve bu amaçlar ile orantılı olup olmadığı.

3. Kamu refahının makul düzeyde korunmasının sağlanması gerektiğini ciddi bir düzeyde aşan tedbirler alınması gibi nadir durumlarda, kamu sağlığı, güvenlik ve çevre gibi meşru kamu yararı amacıyla bir Akit Tarafa alınmış ayrımcı olmayan yasal tedbirler gibi tedbirler, dolaylı kamulaştırma oluşturmaz.

4. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırmanın yapılmasından veya kamuoyunun kamulaştırmaya ilişkin bilgi sahibi olmasından önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikme olmaksızın ödenecek ve 7. Maddenin 2. paragrafında belirtildiği şekilde serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

5. Tazminatın ödenmesinde gecikme olması halinde tazminat kamulaştırma tarihinden ödeme tarihine kadar faize tabi tutulacaktır. Bu oranın kanun ile belirlenmemesi halinde her iki tarafın da üzerinde anlaşma sağlayacağı bir oran uygulanacaktır.

MADDE 6

Kayıplar için Tazminat

1. Diğer Akit tarafın ülkesindeki yatırımları bu Akit Tarafın ülkesinde savaş, silahlı çatışma, acil durum, isyan veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Akit Tarafın yatırımcıları, eski haline getirme, zararın ödenmesi, tazminat ve diğer çözümlerle ilgili olarak, diğer Akit Tarafa kendi ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcısına uygulanan muameleden daha az elverişli olmamak üzere, söz konusu yatırımcıyı hangisi en elverişli ise, o muameleye tabi tutulacaktır.

2. Bu Maddenin 1. paragrafında belirtilen durumlardan herhangi birinde, bir Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarının veya bunların bir kısmının diğer Akit Tarafın silahlı kuvvetleri veya resmi makamlarınca çatışma eyleminin sonucunda olmamasına rağmen imha edilmesi veya durum gerektirmediği halde el konulması yüzünden bu Akit Tarafın ülkesinde kayba uğrayan yatırımları eski haline getirilecek veya uygun tazminat ödenecektir.

MADDE 7

Ülkesine İade ve Transfer

1. Tüm vergi yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin ardından, her bir Akit Taraf bir yatırımla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarıya serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu gibi transferler şunları içerir:

(a) gelirler;

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen gelirler;

(c) Madde 5 ve 6 çerçevesindeki tazminatlar;

(d) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin anapara ve faiz ödemeleri;

(e) bir Akit Taraf ülkesinde bir yatırımla ilişkili olarak çalışma iznilerini edinmiş diğer Akit Taraf vatandaşlarının, maaşları, ücretleri ve diğer gelirleri;

(f) bir yatırım uyummazlığından kaynaklanan ödemeler.

2. Aksi yatırımcı ve ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafça kararlaştırılmadıkça, transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle, transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

3. İşbu Anlaşmanın yukarıdaki hükümlerine rağmen, bir Akit Taraf aşağıdaki konularla ilgili olarak, ulusal kanunlarının, hakkaniyete uygun bir şekilde, ayrımcı olmadan ve iyi niyetli olarak uygulanması suretiyle bir transferi engelleyebilir:

(a) iflas, ödeme aczi veya alacaklıların haklarının korunması;

(b) tahvil, vadeli işlemler, opsiyonlar ve diğer türevlerin ihracı, alım-satımı veya ticareti;

(c) şüpheli cezai veya idari suçlar;

(d) nakit veya diğer parasal araçların transferlerinin bildirimleri; ya da

(e) yargısal ve idari süreçlerle uyumun sağlanması.

4. İşbu Anlaşmada yer alan diğer hükümlere bakılmaksızın, her bir Akit Taraf, kendi kanun ve düzenlemelerine göre bu Madde'de yer alan yükümlülükleri ile uyumsuz olsa bile:

(a) ciddi ödemeler dengesi ve dış finansal zorluklar ya da bunların olması tehdidi halinde; ya da

(b) istisnai durumlarda, sermaye hareketlerinin özellikle para ve döviz kuru politikaları üzerinde olmak üzere, makro ekonomi yönetiminde ciddi zorluklara sebep olduğu ya da sebep olma tehdidini yarattığı durumlarda;

önlemler alabilir veya sürdürebilir.

5. Yukarıdaki 4. paragrafta değinilen önlemler:

(a) Akit Tarafların çekince koydukları maddeler hariç olmak üzere Uluslararası Para Fonu Anlaşmasının Maddeleri ile uyumlu olacaktır;

(b) yukarıda 4. paragrafta belirtilen koşulların çözümü için gerekli olan önlemleri aşmayacaktır;

(c) geçici olacak ve koşullar izin verdiği anda bertaraf edilecektir;

(d) diğer Akit Tarafa derhal bildirilecektir.

6. Akit Taraflar için, bu Maddede belirtilen transferler, Akit Tarafın döviz kontrolü ile ilgili kanun ve düzenlemeleri ile öngörülen ilgili usullere uyacaktır.

Bu usuller;

(a) Akit Tarafın işbu Anlaşma ile girdiği taahhütlerinden veya yükümlülüklerinden kaçınma yolu olarak kullanılmayacaktır.

(b) Hiçbir durumda, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi sırasında gerekli olandan daha sınırlayıcı olmayacaktır.

Transfer usullerinin tamamlanması için gereken süre gerekli yardımcı belgelerle birlikte kambyo yetkililerine yazılı bir dilekçe sunulduğu günden itibaren başlayacaktır. Gerekli izinler, bir aylık bir süre içinde verilmelidir ve hiçbir durumda iki ayı aşamayacaktır.

MADDE 8

Halefiyet

1. Eğer bir Akit Tarafın yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigortalannıssa, sigortalayanın, yatırımcı ile sigortalayan arasındaki sigorta anlaşmasından doğan herhangi bir halefiyet hakkı, diğer Akit Tarafa tanınacaktır.

2. Sigortalayan halefiyetten dolayı yatırımcının haklarını kullanmaya ve taleplerini öne sürmeye yetkilidir ve sigortalayan yatırımla ilgili sorumlulukları da üstlenecektir. Halef olunan haklar veya talepler yatırımcının özgün haklarını veya taleplerini aşmayacaktır.

MADDE 9

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflardan biri ile diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı arasında, söz konusu yatırımcının yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, ulusal idari inceleme süreçleri için yatırımcı tarafından ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa ayrıntılı bilgi içerecek şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Mümkün olduğu ölçüde, yatırımcı ve ilgili Akit Taraf bu uyuşmazlıkları danışmalar ve müzakereler yoluyla iyi niyetle çözüme gayret edeceklerdir.

2. Eğer bir Akit Taraf yatırımcısının diğer Akit Tarafın Madde 2 ile 8 arasındaki bir yükümlülüğünü ihlal ettiği iddiasıyla ortaya çıkan uyuşmazlık, 1. paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihini takip eden altı (6) ay içerisinde bu Maddenin 1. paragrafında belirtilen müzakereler ve ulusal idari inceleme süreçleri ile çözülemez ise, uyuşmazlık yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir:

(a) ülkesinde yatırım yapılmış olan Akit Tarafın yetkili mahkemesine,

(b) "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulmuş olan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID),

(c) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun (UNCITRAL) Tahkim Usulü Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir ad hoc tahkim kuruluna.

3. Yatırımcının, uyuşmazlığı işbu Maddenin 2. paragrafında bahsedilen uyuşmazlık çözüm yollarından birine sunduğu andan itibaren, bu tercih nihai hale gelir.

4. Bu Maddenin 2. paragrafının hükümlerine bakılmaksızın;

(a) sadece, ev sahibi Akit Tarafın yabancı sermaye ile ilgili mevzuatına uygun olarak, izin alma koşulunun bulunması halinde, gerekli izni almış ve fiilen başlamış doğrudan yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) veya Akit Tarafların üzerinde uzlaştıkları diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözüm mekanizmasına sunulacaktır.

(b) gayrimenkuller üzerindeki mülkiyet hakları ve aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar tamamen ev sahibi Akit Taraf mahkemelerinin yargılama yetkisi altındadır ve bu nedenle Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü için Uluslararası Merkez'e (ICSID) ya da diğer herhangi bir uluslararası uyuşmazlık çözümü mekanizmasına sunulamaz.

5. Tahkim kurulu kararlarını, işbu Anlaşmanın hükümlerine, ülkesinde yatırım yapılan ve uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın kanunları ve düzenlemelerine (kanunlar ihtilafına ilişkin kurallar da dâhil olmak üzere) ve her iki Akit Tarafça kabul edilen ilgili uluslararası hukuk ilkelerine uygun olarak alır.

6. Bir uyuşmazlık, yatırımcının uyuşmazlığa sebep olan olaylar hakkında ilk kez bilgi edindiği veya makul olarak bilgi edinmiş olması gerektiği tarihten itibaren beş (5) yıl geçtikten sonra tahkime sunulamaz.

7. Uyuşmazlığın taraflarınca aksi kararlaştırılmadığı sürece, tahkim kararı bir Akit Tarafın işbu Anlaşma kapsamında yükümlülüklerini ihlal ettiğini teyit ettiğinde, tahkim kurulu sadece aşağıdakilere ayrı ayrı veya aşağıdakilerin tamamına birlikte hükmedebilir:

(a) parasal zararlar ve uygulanabilir faizin ödenmesi; veya

(b) zarar gören malvarlığının eski haline getirilmesi, bu durumda karar eski haline getirilene yerine ödenebilecek parasal zararları ve tekabül eden faizi de belirtebilir.

8. Esas olarak, uyuşmazlığın taraflarından her biri atadığı hakemin ve kendi hukuki temsilcisinin masraflarını kendisi karşılayacaktır. Başkanın masrafları ile tahkimin yürütülmesine ilişkin geri kalan masraflar uyuşmazlığın tarafları arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Tahkim kurulu bir uyuşmazlık tarafının daha yüksek oranda masrafları üstlenmesine hükmedebilir ve buna ilişkin açıklama yapabilir. Eğer tahkim kurulu, davacının iddiasının veya davalının itirazının yersiz olduğuna hükmederse, kaybeden tarafın makul bir neden ile itiraz eden veya itiraza karşı çıkan ve davayı kazanan tarafın makul masraflarını ve avukatlık ücretlerini üstlenmesine karar verebilir.

9. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için nihai ve bağlayıcıdır. Her bir Akit Taraf verilen kararları kendi ulusal kanunları çerçevesinde yerine getirmeyi taahhüt eder.

MADDE 10

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanmasıyla ilgili olarak aralarında çıkan herhangi bir uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde hızlı ve adil bir çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı (6) ay içerisinde yukarıda belirtilen yöntemler ile kendi aralarında bir anlaşmaya varamazlarsa uyuşmazlık, Akit Taraflardan herhangi birinin isteği üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.

2. Talebin alınmasından itibaren iki (2) ay içerisinde, her bir Akit Taraf bir hakem tayin edecektir. Tayin edilen bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Akit Taraflardan birinin belirtilen süre içinde hakemi tayin etmemesi halinde, diğer Akit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'ndan atamayı yapmasını isteyebilir.

3. Eğer her iki hakem atamalarından itibaren iki (2) ay içerisinde Başkan seçiminde anlaşmaya varamazlar ise, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır.

4. Eğer, bu Madde'nin 2'inci ve 3'üncü paragraflarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı da bu görevi yerine getirmekten alıkonursa ya da Başkan Yardımcısı Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama Akit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılır.

5. Tahkim Heyeti Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer hükümleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaktır. Böyle bir anlaşmanın olmaması halinde tahkim heyeti, genel kabul görmüş uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak, usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren üç (3) ay içerisinde bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve tahkim heyeti hangisi daha sonra gerçekleşirse, son beyanların sunulduğu veya duruşmaların bittiği

tarihinden sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Her bir Akit Taraf kendi atadığı hakemin ve tahkim sırasındaki temsilinden kaynaklanan masraflarını karşılayacaktır. Başkanın, tahkim heyetinin ilgili masrafları Akit Taraflarca eşit olarak ödenecektir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, işbu Anlaşmanın 9. Maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuşsa ve hala heyet önündeyse, aynı uyuşmazlık işbu Madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulamaz.

MADDE 11

Uygulama Kapsamı

1. İşbu Anlaşma, bir Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Tarafın ülkesinde, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce ya da sonra, o ülkenin ulusal kanun ve düzenlemelerine göre yapılan yatırımlarına uygulanır. Bununla birlikte; işbu Anlaşma yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanmaz.

2. İşbu Anlaşma, ev sahibi Akit Taraf ve bir üçüncü ülke arasında bir yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşması olması durumunda, bu Anlaşmanın birinci maddesinin 2 (c) paragrafı kapsamında bu üçüncü ülkenin kanunlarına göre kurulmuş veya teşekkül etmiş bir şirkete, firmaya veya iş ortaklıklarına uygulanmaz.

MADDE 12

Yürürlüğe Girme

1. Akit Taraflar işbu Anlaşmanın onaylanmasına ve yürürlüğe girmesine ilişkin iç yasal işlemlerinin tamamlandığını diplomatik kanallardan yazılı olarak birbirlerine bildireceklerdir. İşbu Anlaşma son bildirim alınmasını takip eden otuzuncu gün yürürlüğe girecektir. Anlaşma on (10) yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve işbu Madde'nin 2. paragrafına uygun olarak yürürlükten kaldırılmadığı sürece yürürlükte kalmaya devam edecektir.

2. Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafa bir yıl öncesinden yazılı bildirimde bulunarak, ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra herhangi bir zamanda bu Anlaşmayı feshedebilir.

3. İşbu Anlaşma Akit Tarafların karşılıklı yazılı rızasıyla her zaman değiştirilebilir. Bu değişiklikler, işbu Maddenin ilk paragrafında belirtilen aynı yasal usul çerçevesinde yürürlüğe girer.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılmış veya edinilmiş ve işbu Anlaşmanın kapsamında olan diğer yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın diğer tüm maddelerinin hükümleri sona erme tarihinden itibaren on (10) yıllık bir süre için daha geçerli olmaya devam eder.

5. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte, Türkiye Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında 13 Kasım 1990 tarihinde Pekin’de imzalanmış olan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (bundan sonra “Önceki Anlaşma” olarak adlandırılacaktır) yürürlükten kalkacaktır. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girme tarihinden önce ortaya çıkmış uyuşmazlıklara Önceki Anlaşma hükümleri uygulanır. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girme tarihinden sonra ortaya çıkan herhangi bir uyuşmazlık İşbu Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak çözülmüştür.

YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE, işbu Anlaşma tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanmıştır.

Pekin’de, 29 Temmuz 2015 tarihinde iki nüsha olarak Türkçe, Çince ve İngilizce dillerinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

İşbu Anlaşmanın yorumunda farklılık olması halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

ÇİN HALK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

NIHAT ZEYBEKCI
EKONOMİ BAKANI

GAO HUCHENG
TİCARET BAKANI

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması konusundaki Anlaşmanın imzalanması hususunda, usulü dairesinde yetki verilen aşağıda imzası bulunan temsilciler; aşağıda yer alan hükümün bahsi geçen Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul etmişlerdir.

9.Maddeye Ek:

“Devletler ile diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi”nin 64’üncü Maddesinin uygulanmasında aşağıda yer alan hüküm uygulanır:

Türkiye Cumhuriyeti, “Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi”nin yorumu ya da uygulanmasıyla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti ile diğer Akit Devletler arasında ortaya çıkan ve müzakereler yoluyla çözülemeyen uyuşmazlıkların Uluslararası Adalet Divanı’na götürülmesini kabul etmeyecektir.

Pekin’de, 29 Temmuz 2015 tarihinde Türkçe, Çince ve İngilizce dillerinde, bütün metinler eşit derecede geçerli olmak üzere akdedilmiştir.

Yorumda farklılık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**ÇİN HALK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**NİHAT ZEYBEKÇİ
EKONOMİ BAKANI**

**GAO HUCHENG
TİCARET BAKANI**